

staa et og andet. Skulde det være Tilfældet, saa er det i hvert Fald ikke af Mangel paa Sympati. Jeg har alle mine Dage, medens jeg overhovedet har tænkt over disse Ting, næret den allerstørste Beundring for Grundtvigs pædagogiske Geni. Det udelukker jo ikke, at jeg paa væsentlige Punkter har været uenig og stadig er uenig med ham, og det har jo aldrig ligget til mig at lægge Skjul paa det, naar jeg er uenig med nogen, og det har jeg heller ikke i Sinde at gøre nu.

Hvad jeg ønsker at gøre opmærksom paa, er, at Grundtvig for sit Vedkommende ikke nærrede en særlig stor Interesse for Børneskolen. Det, der navnlig interesserede Grundtvig, var Ungdommens Opdragelse; men det udelukker jo ikke, at han i sine Udtalelser ogsaa kommer ind paa Spørgsmaalene om Børnenes Opdragelse. Og hvad den Ting angaar, finder jeg for min Del, at Grundtvigs Hovedsynspunkt kommer tydeligst frem, idet han siger: „Den eneste gode Drengeskole for Borger-Livet, jeg har nogen Forestilling om, er dygtige og driftige Borgeres Huse, hvor Drengene kan faa baade Lyst til Syslerne, de siden skal drive, og Greb paa dem, medens al Indespærring i skolastiske Forbedringshuse er for det virksomme Borger-Liv den rene Fordærvelse, Indpøding af Kjælenskab, Dovenskab, Ubehjælpssomhed, Bogorme-Væsen og alle borgerlige Udyder.“

Han vil altsaa helst have, at Børnene faar deres Uddannelse i et borgerligt Hjem, hvor de tager Del i Syslerne, og det bringer han ogsaa til Udtryk paa anden Maade. Han udtaler sig med en Kraft og Styrke om den Tids herskende Skoler, som øjeblikkelig vilde bevirke, at jeg vilde faa Ord for at være Fanatiker, hvis jeg brugte tilsvarende Udtryk om det, jeg anser for forkert i vore Dage. Han er den heftigste Modstander af den sorte Skole og dens Latin og dens Matematik — det skal man nu ikke tage saa bogstaveligt — ved Børnenes Opdragelse; han vil ikke have, at man i det hele taget stiller Børnene overfor vanskelige Tænkningsopgaver, som de efter hans Mening endnu ikke er modne nok til at give sig af med; han kalder en saadan Skole for Børn „Skolen for Døden“ og siger: „Døde er Bogstaver, død al mulig Bogkundskab, drøbende er ikke blot Matematikken og Grammatikken, men al betydeligt Hovedbrud for Mennesket i Barnealderen, før Hjærnen og det øvrige Legeme er udviklet“. Nej, det, det kommer an paa, er „Lyst til legemlig Virksomhed, Greb

paa borgerlige Sysler og Attraa efter en uafhængig Stilling fra Barns Ben“. Det er noget, der er værd at lægge Vægt paa.

Det er mit Haab, at jeg her har givet en objektiv rigtig Fremstilling af, hvad der er det væsentlige ved Grundtvigs Syn paa Børneopdragelsen. Hvad han altsaa kan anbefale, er en levende Skole, hvor Læreren virker med det levende Ord, jeg vil hellere sige med det livgivende Ord og ved det levende Ords Hjælp vækker Børnene, som han vil have de voksne vakt til aandeligt Liv.

Grundtvigs Discipel er Kold, som jo i de store Træk er enig med Grundtvig. Og nu er saa Spørgsmaalet: Hvad er det, Kold fremstiller som sine Idealder? Det ses i det lille overmaade interessante og endnu den Dag i Dag læseværdige Skrift af Kold om Børneskolen, hvor det, Kold skrev imod og virkede imod i Praksis, var Lektielæsningen — for ikke at tale om Terperiet —, Udenadslæren og Eksamensvæsen. Det, han vilde have, man skulde bruge som Vækkemiddel i Børneskolen, var det levende Ord, det beaandede Ord; og det, Læreren der skulde virke med, skulde være Aand.

Og hvad er saa for Kold Maalestokken for, at man har været heldig? Intet er mere vejledende for en Bedømmelse af en Pædagogs Synspunkter end at undersøge, hvad der for ham er Vidnesbyrd om, at man har haft Held med sig. Derfor skal jeg tillade mig at citere, hvad Kold siger om den Ting. Han siger: „I den Skole, hvor Børnene er mest livlige, hvor der af dem gøres de fleste Spørgsmaal, og hvor de indfører det lærte i deres Lege, og hvor de har mest Iver for at fortælle hjemme, hvad de har hørt, der har Undervisningen nærmest naaet sit Maal.“

Jeg er enig med Kold i saa meget, jeg anerkender hans og Grundtvigs Geni, jeg mener, at de ogsaa i Praksis, den ene i Højskolen og den anden i de grundtvigske Friskoler, har haft en overordentlig stor Betydning for Opdragelsens gode Udvikling i vort Land. Men enhver kan dog høre, at der er den nøjeste Forbindelse mellem de to geniale Pædagogers Tanker, og kan se, hvor de kommer til Udtryk i den store Skolekommissions Forslag, hvor man udtaler sig om Arbejdsmaaden i Skolerne, og hvor man netop understreger, at man maa bort fra Lektielæsningen, bort fra Terperiet, og lægge mest mulig Vægt paa Elevens Selvvirksomhed. Her er Slægtsskab; ellers vilde